

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศบนระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์หรือนักบรรณสารสนเทศ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในงานจัดซื้อหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ และวิทยาเขต 35 แห่ง จำนวน 35 คน และมหาวิทยาลัยเอกชน และวิทยาเขต 25 แห่ง จำนวน 25 คน ทั้งนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นวิทยาเขตจะพิจารณาเลือกเฉพาะห้องสมุดที่มีการบริหารจัดการเป็นเอกเทศ ตลอดจนมีการดำเนินงานจัดหาและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเป็นกิจลักษณะอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังนี้

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐใน ส่วนกลางและวิทยาเขต จำนวน 16 แห่ง ได้แก่
  - 1.1 สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - 1.2 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
  - 1.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
  - 1.4 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
  - 1.5 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี วิทยาเขตราชนบุรี
  - 1.6 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
  - 1.7 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง

- 1.8 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
- 1.9 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 1.10 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 1.11 หอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์
- 1.12 สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 1.13 สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 1.14 สำนักหอสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วิทยาเขตชุมพร

- 1.15 สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- 1.16 สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในส่วนภูมิภาคและวิทยาเขต จำนวน 19 แห่ง ได้แก่
  - 2.1 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
  - 2.2 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
  - 2.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
  - 2.4 ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
  - 2.5 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
  - 2.6 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตพะเยา
  - 2.7 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
  - 2.8 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี
  - 2.9 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
  - 2.10 กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้
  - 2.11 กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วิทยาเขตแพร่
  - 2.12 ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
  - 2.13 ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
  - 2.14 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์
  - 2.15 หอสมุดสาขา มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
  - 2.16 ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ.เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

นครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

- 2.17 ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

- 2.18 หอบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
- 2.19 ฝ่ายหอสมุด สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3. มหาวิทยาลัยเอกชนและวิทยาเขต จำนวน 25 แห่ง ได้แก่
  - 3.1 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
  - 3.2 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต
  - 3.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกริก
  - 3.4 สำนักบรรณสาร มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
  - 3.5 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยคริสเตียน
  - 3.6 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
  - 3.7 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยชินวัตร
  - 3.8 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
  - 3.9 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
  - 3.10 ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
  - 3.11 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
  - 3.12 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ
  - 3.13 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
  - 3.14 สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต
  - 3.15 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
  - 3.16 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งเอเชีย
  - 3.17 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)
  - 3.18 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม
  - 3.19 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
  - 3.20 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยสยาม
  - 3.21 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
  - 3.22 ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
  - 3.23 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
  - 3.24 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
  - 3.25 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศระบบเดิม และระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
2. สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็นรายละเอียด ดังนี้
  - ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของของบรรณารักษ์ ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่ง หน้าที่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการจัดซื้อหนังสือของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และเปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อประสิทธิภาพของการจัดซื้อแบบเดิม และการจัดซื้อแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คำถามเป็นแบบเลือกตอบและเป็นคำถามแบบวัดทัศนคติแบบลิเคิท (Likert Scale) โดยกำหนดค่า 5 ระดับ
  - ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการดำเนินการจัดซื้อหนังสือบนระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นคำถามแบบวัดทัศนคติแบบลิเคิท (Likert Scale) โดยกำหนดค่า 5 ระดับและแบบปลายเปิด
3. นำแบบสอบถามไปปรึกษาประธานกรรมการวิทยานิพนธ์และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาว่ามีความถูกต้อง ตรงประเด็นและครอบคลุมเนื้อหาหรือปัญหานั้น ๆ มากน้อยเพียงใด และนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาแก้ไขคำถามให้เหมาะสม
4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นบรรณารักษ์และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์และมีความรู้เกี่ยวกับการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา (หาค่า IC) จำนวน 3 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

รศ.ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์	อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
นางวงศ์สว่าง เชาว์ชุติ	หัวหน้าฝ่ายวางแผนและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางวันทนี โกวิทางกูร	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป (รายละเอียดในภาคผนวก) และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ โดยปรึกษาประธานควบคุมวิทยานิพนธ์

6. นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในงานจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันราชภัฏ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามแล้วนำมาแก้ไขด้านความชัดเจนและเหมาะสมของคำถามก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลการวิจัย โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามภายใน 2 สัปดาห์

7. นำผลการทดสอบไปปรึกษากับประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้ง เพื่อให้ผู้ตอบมีความเข้าใจกับข้อคำถามมากขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มประชากรจริง ซึ่งจะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามจำนวน 60 ชุด ไปยังกลุ่มประชากรซึ่งกำหนดวิธีจัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ดังนี้

1. จัดส่งแบบสอบถามไปยังบรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 35 ชุด และห้องสมุดมหาวิทยาลัยของเอกชน จำนวน 25 ชุด โดยใช้วิธีจัดส่งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยกำหนดระยะเวลาให้ผู้ตอบมีเวลาตอบแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 5-28 กุมภาพันธ์ 2546 พร้อมระบุวันที่ที่ขอรับแบบสอบถามคืน โดยพิมพ์ชื่อ ที่อยู่และติดดวงตราไปรษณียากรไว้ให้

ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ นั้น ผู้วิจัยกำหนดวิธีทวงแบบสอบถามโดยโทรศัพท์ติดต่อและจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ซึ่งผู้วิจัยได้เตรียมการให้ผู้ตอบแบบสอบถามพร้อมที่จะตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืนได้โดยสะดวก โดยพิมพ์ชื่อ ที่อยู่ และติดดวงตราไปรษณียากรไว้ให้เรียบร้อยแล้วและกำหนดระยะเวลาให้ผู้ตอบแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ หลังจากได้รับแบบสอบถาม

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนที่จะนำวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับแบบสอบถามที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีโทรศัพท์สอบถามไปยังห้องสมุดนั้น ๆ หรือดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ตอบใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องและสมบูรณ์

การจัดกระทำข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา พร้อมแสดงค่าร้อยละ

2. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 4 โดยกำหนดค่าน้ำหนัก หรือคะแนนวัดทัศนคติแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีระดับให้เลือก 5 ระดับ คือ

ระดับ 5	หมายความว่า	มีปัญหาในการใช้มากที่สุด
ระดับ 4	“	มีปัญหาในการใช้มาก
ระดับ 3	“	มีปัญหาในการใช้ปานกลาง
ระดับ 2	“	มีปัญหาในการใช้น้อย
ระดับ 1	“	มีปัญหาในการใช้น้อยที่สุด

3. ประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการดำเนินการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โดยวิธีแจกแจงความถี่

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม และกรณีที่ต้องการแสดงจำนวนหรือปริมาณ

2. ค่าเฉลี่ยหรือมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นมาตราประเมินค่า ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ค่า โดยกำหนดระดับคะแนนค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ มีความหมายดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2527, หน้า 43-45)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.51 – 5.00	หมายความว่า	มากที่สุด
“	3.51 – 4.50	“	มาก
“	2.51 – 3.50	“	ปานกลาง
“	1.51 – 2.50	“	น้อย
“	1.00 – 1.50	“	น้อยที่สุด

ในการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คอมพิวเตอร์
ประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows